

Шифра школе:
Шифра одељења:
Шифра ученика:
Предмет:
Број свеске:
Језик тестирања:

Свеска број 1

M20010111

ПРВО ПИЛОТИРАЊЕ

МАТУРА

ТЕСТ ИЗ ОПШТЕОБРАЗОВНОГ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Трајање теста: 90 минута

Дозвољени прибор: хемијска оловка

УПУТСТВО ЗА РАД

Пажљиво прочитајте ово упутство.

Не отварајте тест и не почињите да решавате задатке, док Вам дежурни наставник то не дозволи.

Тест садржи 20 задатака. Време предвиђено за израду теста је 90 минута.

Одговоре пишете хемијском оловком на местима која су предвиђена за одговоре. Пишите читко, ћириличким словима. Немојте користити само велика слова. Водите рачуна да Ваши одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни. Ако уочите грешку, записано прецртајте и напишите нови одговор. Нечитки записи и нејасне исправке бодоваће се са нула (0) бодова.

Имајте поверења у себе и своје способности. Желимо Вам много успеха у раду.

1. задатак

101112010201

Прочитајте следећи текст о почецима словенске писмености, па одговорите на питање.

Крајем 9. века Ћирило и Методије створили су први књижевни језик свих Словена, који се данас назива старословенски језик. Сматра се да је Ћирило саставио и прво словенско писмо. Како се то писмо зове?

Заокружите слово испред тачног одговора.

- а) глагољица
- б) ћирилица
- в) латиница

2. задатак

101114010801

У следећој реченици подвуците све прилоге.

Нисам био уморан, па сам отишао горе у своју собу, обукао капут и брзо изашао.

3. задатак

101121010801

Прочитајте основне биографске податке о писцу, па напишите његово име на линији испод текста.

Рођен је у Шапцу. Живео је у другој половини XIX века. Творац је психолошког реализма у српској књижевности. По занимању је био лекар, психијатар. Иако је написао само девет приповедака, важи за једног од наших најбољих приповедача. Познат је по приповеткама „Све ће то народ позлатити” и „Први пут с оцем на јутрење”. Умро је у Београду.

Име и презиме писца: _____

4. задатак

101127010301

Тема „Горског вијенца” Петра II Петровића Његоша је истрага потурица. Владика Данило се колеба када треба да одлучи да ли се обрачунати са потурицама.

Заокружите слова испред разлога због којих је он неодлучан.

- а) Плаши се славних турских ратника.
- б) Свестан је да ће жртве бити огромне.
- в) Не жели да ратује против свог народа.
- г) Сумња у снагу и храброст своје војске.
- д) Размишља о колективном преласку у ислам.
- ђ) Плаши се да ће се племена међусобно истребити.

5. задатак

101134010801

Подвуците погрешно написану реч у реченици.

Претходне недеље није било састанка, па је председник одељења позвао све ученике на договор.

6. задатак

101211010701

Иза функције језика напишите број који стоји испред одговарајућег значења. Једно значење је вишак.

Функција језика:

А. Акумулативна функција ____

Б. Експресивна функција ____

В. Комуникативна функција ____

Значење:

1 – Језик је средство споразумевања међу људима.

2 – Језик пружа могућност измештања у простору и времену.

3 – Језик је средство којим се изражавају осећања.

4 – Језик чува и преноси знања са једне генерације на другу.

7. задатак

101216010101

Повежите реч из леве колоне са њеним значењем тако што ћете на линије уписати одговарајућа слова која стоје испред значења.

I

____ неразуман

____ неразумљив

А. који се не може уразумити

Б. који се не може разумети

II

____ фасцинантан

____ фасциниран

А. који је очаран

Б. који очарава

III

____ ефективан

____ ефектан

А. који је делотворан

Б. који оставља јак утисак

8. задатак

101213010301

Које су гласовне промене извршене у подвученој речи?

Вођа западе у неки велики трњак, па се с муком ишчупа натраг и узе штапом ударати то лево, то десно.

Заокружите слова испред тачних одговора.

а) јотовање

б) палатализација

в) сибиларизација

г) једначење сугласника по звучности

д) једначење сугласника по месту творбе

9. задатак

101221010301

Прочитајте следећу строфу из песме „Кад млидијих умрети” Бранка Радичевића обраћајући посебну пажњу на стилске фигуре.

Збогом житку, мој прелепи санче!
 Збогом зоро, збогом, бели данче!
 Збогом, свете, некадањи рају. –
 Ја сад морам другом ићи крају!

Заокружите слова испред тачних одговора.

У наведеној строфи на ритмичност утичу следеће стилске фигуре:

- а) анафора;
- б) алитерација;
- в) оноματοпеја;
- г) асиндет;
- д) епифора.

10. задатак

101221010303

Антигона, јунакиња истоимене Софоклеове трагедије, сукобљава се са краљем Креонтом и због тога страда. Шта мотивише Антигону да се сукоби са краљем?

Заокружите слова испред тачних одговора.

- а) Мржња према оцу.
- б) Љубав према брату.
- в) Борба за власт.
- г) Тежња ка слави.
- д) Поштовање вере.
- ђ) Одбрана поседа.
- е) Сукоб са пророком.

11. задатак

101226010701

Поређајте (књижевно)уметничке епохе хронолошки од најстарије (1) до најмлађе (5) тако што ћете на црте уписати бројеве.

_____ романтизам

_____ барок

_____ ренесанса

_____ реализам

_____ средњовековна књижевност

12. задатак

101221010304

Прочитајте део песме из „Ђулића увелака” Ј. Ј. Змаја. Док читате, размишљајте о мотивима који се у њој јављају.

Пођем, клецнем, идем, застајавам,
Шеталицу сату задржавам;
Јурим, бежим, кâ очајник клети,
Зборим речи, речи без памети:
„Не сме нам умрети!”

Вичем Богу: Она је још млада!
Вичем правди: Она се још нада!
Анђелима: Ви јој срца знате!
Вичем земљи: Она није за те!
Ни отуда нема ми одјека, –
Вичем себи: Зар јој немаш лека!...
Идем, станем, кâ очајник клети,
Опет зборим речи без памети:
„Не сме нам умрети!”

Идем, станем, па ми клоне глава
Над колевком, где нам чедо спава.
Чедо с' буди, па ме гледа немо;
Гледамо се, па се заплачемо;
Па и њему, кâ очајник клети,
Зборим речи, речи без памети:
„Не сме нам умрети!”

Заокружите слова испред мотива који су присутни у песми.

- а) мотив беспомоћности
- б) мотив мржње
- в) мотив спокоја
- г) мотив туге
- д) мотив борбе

13. задатак

101227030001

У песми „Диоба Јакшића” браћа Дмитар и Богдан Јакшић деле наследство, а на крају се сукобљавају око коња и сокола. Објасните зашто.

---

14. задатак

101234010802

Прочитајте одломак из текста „Језички знак, појам, ознака појма” Фердинанда де Сосира, па подвуците део реченице који објашњава општу карактеристику друштвеног закона.

Често се говори о законима у лингвистици. Да ли се језичке чињенице збиља сврставају на основу закона, и иако је тако, какве су природе ти закони? Пошто је језик друштвена институција може се *a priori* мислити да је он регулисан прописима аналогним онима по којим се друштвени закони управљају. Међутим, сваки друштвени закон има две основне карактеристике: императивну и општу. Закон се намеће и захвата све случајеве у одређеном времену и на одређеном простору.

15. задатак

101235010202

Прочитајте одломак текста „Његошев однос према култури” Иве Андрића, па размислите о значењу Његошевих речи да је „варварин међу кнезовима”.

У свом односу према култури, према оном што се називало и што се назива неодређеним именом Европе, он је наилазио на сталне тешкоће и велике супротности. Он је гинуо за тим светом културе исто тако као што је био крвно и нераздвојно везан са својим црним кршевима и заосталим народом. И у тренуцима криза, без којих није могао бити, он се осећао прогнаником и странцем у оба света. Са горчином која много говори о тим кризама, он је за себе рекао познату реч да је „кнез међу варварима и варварин међу кнезовима”.

Његош се са заносом бацао у тај културни свет који му је у поређењу са оним што је иза себе оставио морао личити на сан. [...] И тако, ма где путовао и ма шта гледао, ма чему се дивио у тим од историје повлашћеним и уређеним земљама, Његоша не напушта никад мисао на своју земљу, на оно што је Вук у својим писмима стално називао карактеристичним прилогом „онамо”, на голе кршчеве и храбар али убог народ, где све чека на ред, просвету и културу.

Заокружите слово испред тачног одговора.

Његошев исказ да је „варварин међу кнезовима” значи да се Његош осећа:

- а) повлашћено у Европи;
- б) странцем у Црној Гори;
- в) повлашћено у Црној Гори;
- г) странцем у Европи.

16. задатак

101312010901

Акцентујте следеће речи у складу са нормом српског књижевног језика.

1) маљ

2) палета

3) књижевност

4) коњ

17. задатак

101324030101

Епизода о дервишу у народној епској песми „Бановић Страхиња” доприноси карактеризацији лика Бановић Страхиње указујући и на сличност судбина ова два лика.

Образложите ову тврдњу у неколико правописно и граматички исправних реченица.

---

18. задатак

101327030101

Прочитајте одломак из романа „Чича Горио” Оноре де Балзака, у коме разговарају Ежен де Растињак и његов пријатељ Бјаншон, па одговорите на питање.

– Сећаш ли се онога места где он пита свог читаоца шта би урадио кад би могао да се обогати на тај начин што би имао да убије, у Кини, једног старог мандарина, и то само својом вољом, не мичући се из Париза.

– Сећам се.

– Дакле?

– Е, сад је на реду мој тридесет трећи мандарин.

– Не шали, се. Него, кад би те неко убедио да се то може урадити и да је довољно само да климнеш главом би ли ти тоучинио?

– Је ли матор тај мандарин? Али, свеједно, млад или стар, одузет или здрав, вере ми... Ипак, не бих.

– Ти си поштен младић, Бјаншоне. Али, кад би био лудо заљубљен у неку жену, и кад би њој требало новаца, много новаца за хаљине, за кола, за све њене прохтеве?

Због чега јунак романа излаже свом пријатељу дилему у вези са убиством имагинарног мандарина?

Одговорите на питање у неколико правописно и граматички исправних реченица.

---

19. задатак

101336010101

Прочитајте прву строфу песме „Данас је умро Дејвид Боуви” Драгана Бошковића и вест из медија о смрти славног музичара, па одговорите на захтев.

Песма:

Данас је умро Дејвид Боуви,
и цео дан сам размишљао:
какав би мој живот био да никад нисам чуо *Цин Цини* или *Зиги Стардаст*
и како би моја мајка издахнула себе у *Спејсодити*,
да тај последњи грам ваздуха за њу није удахнуо Дејвид Боуви.

Вест:

Музичка икона Дејвид Боуви је преминуо у 70. години живота, саопштила је његова породица. Култни музичар, који је током пола века обележио и мењао музичку сцену, пре три дана је прославио 69. рођендан објавивши албум *Блекстар*. Крајем новембра објавио је први сингл и спот с новог албума.

Ставите квачицу (✓) у колону „Песма” и/или у колону „Вест” ако се тврдња односи на њих.

Тврдња	Песма	Вест
Тумачењем текста долазимо до његових нових значења.		
Текст нас информиче о смрти Дејвида Боувија.		
Текст говори о значају стваралаштва Дејвида Боувија.		
Графички приказ текста је смишљен тако да утиче на његово значење.		
Природа текста подразумева да се у њему налазе проверене и истините информације.		

20. задатак

101335030101

Богдан Поповић у Предговору „Антологији новије српске лирике” наводи три критеријума за одабир песама: „песма мора имати емоције – мора бити јасна – и мора бити цела лепа”. Прочитајте одломак који објашњава критеријум да песма мора имати емоције, а онда одговорите на захтев.

Осећање пева лирске песме, оне најлепше; ни машта, ни вештина (...) Кадгод при гласном читању песме не осетите да вам глас постаје мекши или топлији, – *не* извештачено размажен, или беседнички подигнут, но *мекши* и *топлији* – песма коју читате није права лирска песма. – Овоме треба још додати да *осећање* треба да је достигло и изван виши степен *интензивности* (...).

Због чега је овај критеријум у извесној мери субјективан?

Образложите свој одговор у неколико реченица позивајући се на наведени одломак.

Празна страна